

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В18 «Педагогічна майстерність учителя географії»

Освітня програма Середня освіта (Географія)
Спеціальність 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.07 Географія
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 14 від “29” червня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогічна майстерність учителя географії
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Викладач (-і)	доцент Атаманюк Ярослава Дмитрівна
Контактний телефон викладача	+380503732162
Е-mail викладача	yaroslava.atamaniuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
Дисципліна «Педагогічна майстерність учителя географії» допоможе засвоїти сучасні технології та методи проведення досліджень на відповідному рівні, самостійного вивчення нових методів дослідження та проведення досліджень зі школярами	
3. Мета та цілі курсу	
Метою викладання дисципліни «Педагогічна майстерність учителя географії» є: удосконалити навички педагогічної діяльності та поглибити знання інноваційних педагогічних технологій, культури педагогічного спілкування; формувати практичні уміння і навички майстерності викладання, педагогічної культури та ерудиції; розвивати потребу професійного розвитку та творчої професійної реалізації. Основні цілі: формування педагогічної майстерності як комплексу професійних здібностей особистості, що забезпечує високий рівень самоорганізації педагогічної діяльності; потреби в постійному самовдосконаленні професійної діяльності.	
4. Компетентності	
ІК. Здатність розв'язувати типові спеціалізовані завдання, педагогічні ситуації та практичні проблеми в галузі географічної освіти із застосуванням сучасних технологій та методів дослідження. ЗК 07. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу у процесі виявлення та оцінки педагогічних ситуацій, вироблення рішень щодо їх усунення. СК 03. Здатність до розвитку учнів основної і старшої школи як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості й соціальні чинники розвитку. СК 07. Здатність до організації освітнього процесу в основній і старшій школі, до систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації. СК 08. Здатність моделювати та організовувати процес навчання географії в основній і старшій школі. СК 10. Здатність упроваджувати сучасні освітні технології, інноваційні підходи, передовий педагогічний досвід у курсах географії основної і старшої школи.	
5. Результати навчання	

ПРН 01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички у науково-педагогічній діяльності, враховуючи індивідуальні особливості здобувачів освіти.
ПРН 05. Здатність критичного осмислення основних теорій, принципів, методів організації освітнього процесу в НУШ.
ПРН 12. Знати вимоги до професійної етики, етикету у фаховій діяльності вчителя географії.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
практичні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
III	014 Середня освіта (Географія)	2	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Предмет, завдання й основні категорії педагогічної майстерності. Основні категорії. Основні методи дослідження педагогічної майстерності. Суспільна значущість професії педагога. Поняття педагогічної діяльності та її особливості. Характеристика основних компонентів професійної діяльності. Основні елементи педагогічної майстерності	Лекція, семінар.	Тестові завдання / 10	2	2 тижень навчання
Тема 2. Гуманістична спрямованість як виявлення професійної ідеології вчителя. Педагогічна культура. Педагогічна етика. Педагогічний такт вчителя. Морально - психологічні якості вчителя. Кодекс професійної етики вчителя.	Лекція, семінар	Тестові завдання/ 10	2	3 тижень навчання
Тема 3. Професійна компетентність як основна характеристики майстерного вчителя. Самоосвіта вчителя географії.	Лекція, практ. робота №1.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 10	5	4 тижень навчання

Тема 4. Педагогічні здібності Як основа педагогічної майстерності. Шляхи підвищення педагогічної майстерності. Педагогічні інновації та інноваційні педагогічні технології: сутність і структура. Технології педагогічної підтримки. Технології педагогічної творчості. Креативні мистецько-педагогічні технології. Технології розвитку творчої індивідуальності педагога. Педагогічний коучинг як інноваційна педагогічна технологія. Основні ідеї педагогів-новаторів.	Лекція, практич. робота №2.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 10	5	5 тижень навчання
Тема 5. Педагогічна техніка- вміння використовувати свій психофізичний потенціал як інструмент виховного впливу. Поняття педагогічної техніки. Види педагогічної техніки. Внутрішня техніка. Зовнішня техніка як культура професійно-педагогічного спілкування. Зовнішній вигляд педагога. Управління емоційним станом. Пантоміміка, мова жестів. Ритміка. Граматична і орфографічна грамотність мови.	Лекція, практич. робота №3.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 10	5	6 тижень навчання
Тема 6. Педагогічне спілкування, його особливості, функції, види. Зовнішні та внутрішні ознаки контакту. Рольові позиції вчителя. Структура педагогічного спілкування. Стили педагогічного керівництва. Стили педагогічного спілкування. Чинники, що ускладнюють педагогічне спілкування.	Лекція, практич. робота №4.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 10	5	7 тижень навчання
Тема 7. Увага та спостережливість учителя. Конфліктні ситуації і	Практич. робота №5.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 10	5	8 тижень навчання

конфлікти. Причини й умови виникнення конфліктів вчителя з учнями. Фази розвитку конфлікту. Стили поведінки у конфліктній ситуації. Педагогічні тактики та стратегії вирішення конфліктних ситуацій.				
Тема 8. Елементи акторської та режисерської майстерності педагогічній діяльності. Гра в педагогічному процесі	Практ. робота №6	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 10	5	9 тиждень навчання
Тема 9. Професійна компетентність учителя географії у системі навчання STEM	Практ. робота №7.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 10	2	10 тиждень навчання
7. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання курсу	Усі 100 балів студент отримує протягом семестру. Додаткових залікових робіт не передбачено.			
Вимоги до письмової роботи	екзаменаційний білет містить 50 тестових завдань. Вага 1 питання – 1 бал.			
Практичні заняття	Кожне практичне/семінарське заняття оцінюється в 5 балів, 10 балів студент може отримати за оформлення і презентацію індивідуального завдання. Без захисту індивідуальної роботи студент не допускається до здачі екзамену. Повторна перездача відбувається за умови, що студент набрав менше 25 балів за екзаменаційне тестування. Вага практичних занять - 80 % від оцінки допуску.			
Умови допуску до підсумкового контролю	Під час навчання на практичних заняттях отримати не менше 25 балів, а також, обов'язково захистити 2 індивідуальні роботи дослідницького характеру. Вага 2 індивідуальних робіт – 20% від оцінки допуску.			
8. Політика курсу				
Всі аудиторні та самостійні заняття проводяться з дотриманням етичних стандартів професії. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем дисципліни. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати				

лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття. Забороняється добровільна передача інформації між студентами під час екзамену чи практичних робіт.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перекладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перекладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasylia-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Педагогічна майстерність учителя: Навчальний посібник / За ред. проф. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. — Вид. 2-е, випр. і доп. — Харків: «ОВС», 2006. — 224 с.
2. Теслюк В.М., Лузан П.Г. Основи педагогічної майстерності : навчальний посібник. - Київ: НАКККіМ, 2011. - 304 с.
3. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки : навч. посіб. - Київ : «Центр учбової літератури», 2013. - 316 с.

Допоміжна:

1. Абодовська, М. Сучасні проблеми і можливості реалізації фахової підготовки майбутнього викладача географії засобами інтерактивної освіти [Текст] / М. Абодовська, В. Яворська // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Сер. Педагогічні науки. – 2018. – № 1(60). – С. 10–15.
2. Капіруліна, С. Неформальна освіта вчителя географії: теорія, практика і досвід [Текст] / С. Капіруліна // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2017. – № 13. – С. 4–8.
3. Чубрей, О. С. Наукові погляди щодо періодизації становлення та розвитку професійної підготовки майбутніх вчителів географії [Текст] / О. С. Чубрей // Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної та екологічної науки : матеріали міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 25-річчю відкриття спеціальності "Екологія" у ТНПУ ім. В. Гнатюка, 7-8 травня 2019 р. / редкол.: Л. П. Царик, М. Я. Сивий, А. В. Кузишин [та ін.]. – Тернопіль : Тайп, 2019. – С. 34–36.

Викладач

_____

Я.Д. Атаманюк